

Engagerat

En tidning om vård och behandling
#2 | December 2015

Tema:

Samarbete och
delaktighet

UR INNEHÅLLET

- 4** *Segregationen är ingen naturkraft*
- 6** *Delaktighet på riktigt*
- 10** *Ulf Axberg ger forskarperspektivet*
- 12** *Kund- och klientenkäter*
- 13** *Många ensamkommande till Göteborg*
- 16** *Allt längre väntan på asyl*
- 18** *Gryning utökar antalet platser*
- 19** *Grynings utbildningar*

Verktyg som bidrar till förändring

Samverkan och delaktighet är verktyg som bidrar till förändring. Det ger förutsättningar till mer robusta lösningar och möjlighet att hantera komplexa och svåra situationer oavsett om det handlar om enskilda individer, arbetsgrupper, organisationer, oavsett om det är på ett boende, i en familj eller i andra samhällsmiljöer. Samverkan och delaktighet skapar därmed bättre resultat i vårt arbete. För Gryning är detta angelägna ämnen att lyfta fram och därför beskriver detta nummer av Engagerat några olika perspektiv på just samverkan och delaktighet.

Investera i människor och socialt kapital

Det är betydelsefullt att ha delaktighet på riktigt. Artikeln om Lilla Torps verksamhet ger en tydlig belysning om vad det innebär och vilka goda resultat som skapas när nära samverkan, byggd på delaktighet, finns mellan individen, socialtjänsten och Gryning. Att det är viktigt med en bra samarbetsallians förstärks också av forskningen inom området, vilket beskrivs av Ulf Axberg i en annan artikel.

Att investera i människor och socialt kapital, ger framtidstro både på individnivå liksom på kollektiv nivå. När människor mår bra, finns förutsättningar för naturlig drivkraft. På kollektiv nivå ökar människors förmåga att gå samman för att lösa gemensamma frågor och utmaningar. Men allianser, oavsett uppgift, roll eller sammanhang, behöver byggas på förståelse och respekt för varandra – där är samverkan och delaktighet viktiga nyckelfaktorer.

Kunskaps- och samarbetsallianser ger lösningar

Grynings uppgift är att, som ett komplement till kommunerna, bidra till förbättrade livsvillkor genom att erbjuda vård-, omsorgs- och behandlingsinsatser. Under den tid som Grynings verksamhet finns med i klientens liv så ska vi bidra till förändringar av livsvillkoren, tillfälligt och/eller varaktigt. Vi vet att vi, i nära samverkan med socialtjänst,

REDAKTION

Engagerat ges ut av Gryning Vård

Adress: Box 5154, 402 26 Göteborg.

Besök: Kålltorpsgatan 2, Göteborg

Tel: 031-7033950

Webb: www.gryning.se

Ansvarig utgivare:

Katarina Ahlqvist

Redaktör:

Therese Hurtig Martinsson, 0705-887255

Redaktionskommitté: Majlinda Bunjaku,
Johan Benstorp, Therese Hurtig Martinsson,
Birgitta Flärdh, Katarina Ahlqvist

Produktion: Factum/Litorapid media

Foto: Om ej annat anges är fotografierna
tagna av personer inom Gryning
eller redaktionen. Omslag
Thinkstock/TunedIn

FOTO: ANDERS ÖSTMAN

gör skillnad. En gemensam insats kan vara avgörande för en individs förutsättningar. Jag tänker på vad en pojke jag mötte vid ett besök sa: "Ni ger mig en chans att leva, så enkelt är det". I Gryning är klienterna centrala i allt vårt arbete.

Delaktighet är en del av Grynings signum

Grynings vision och verksamhetsidé har utarbetats i dialog med femhundra medarbetare. Det är så vi arbetar tillsammans i Gryning. Känslan av delaktighet och möjlighet att påverka ska genomsyra all verksamhet, såväl kunders kontakt med verksamheterna som internt i bolaget. I det interna arbetet låter vi formerna, på vilka sätt vi skapar delaktighet, variera. Det breda angreppssättet finns kontinuerligt med i vardagen oavsett vilken roll vi har. Genom att tillvarata den interna kunskapen och ge förutsättningar till gemensamt utvecklande så stärker vi Grynings förutsättningar att vara den samhällsaktör vi önskar vara. För oss är det väsentligaste alltid frågorna om hur vi än mer kan utveckla kvalitetsarbete, metod- och behandlingsarbete, liksom vår uppgift att göra ägarnytta genom att flexibelt möta och svara på kommunernas behov.

Grynings signum är kunskap, kvalitet och delaktighet. Det är så vi arbetar med vår vision och verksamhetsidé i vardagen!

Katarina Ahlqvist,
verkställande direktör
katarina.ahlqvist@gryning.se

HÖR AV DIG!

Det är viktigt för oss att tidningen engagerar våra läsare. Hör av dig med synpunkter på tidningens utseende, innehåll och/eller med idéer om intressanta reportage vi inte gjort än.

Skriv till
engagerat@gryning.se

Det gemensamma alternativet!

Gryning Vård är en offentligt ägd samhällsaktör som sätter människan i centrum och bidrar till social hållbarhet. Verksamhetens medel används för ständig utveckling, i nära dialog med ägarkommunerna i Västra Götaland.

- Institutions- och öppenvård för barn, ungdomar och familjer
- Jour- och familjehem
- Beroendevård
- Boende för ensamkommande flyktingungdomar
- Enhet för insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck
- LSS-boende

 GRYNING
www.gryning.se

Segregationen är ingen naturkraft som drabbat oss

– Socialtjänsten ska vara spjutspetsen i välfärdssamhället och vara tydlig i sitt försvar för de utsatta, det måste finnas i socialarbetarens själ, säger Ove Sernhede, professor vid Göteborgs universitet. Han har sedan 1980-talet forskat om ungdomar, de senaste åren med inriktning på lärande.

Ser man sig som en samhällsaktör och inte bara vill jobba i det lilla, måste man också se de breda perspektiven och strukturerna.

– Då måste man känna till hur samhället utvecklats, se maktförhållanden, ekonomiska strukturer och klasskillnader och förhålla sig till det, säger Ove Sernhede, forskare och professor vid Göteborgs universitet.

Ungdomskultur, segregation, stadsutveckling. Tre begrepp som väl ringar in vad Ove Sernhede forskat om de senaste drygt 30 åren. Han har skrivit mängder av tidningsartiklar och böcker, föreläst och tagit diskussioner på seminarier och konferenser. Och hela tiden landar han i samma slutsats:

– Den situation vi har nu, med segregation och utsatta områden, arbetslöshet och utslagning, är ju inte en naturkraft som drabbat oss. Den är självklart ett resultat av politiska beslut, säger Ove.

För att förstå varför samhället ser ut som det gör nu, måste vi gå tillbaka ganska långt i tiden, menar han. När andra världskriget tog slut samlades västvärldens ledare för att diskutera hur man skulle göra för att inte hamna i samma situation som under mellankrigstiden, som hade präglats av finanskriser och depression.

– De samtalen och idéerna var grunden till de välfärdsstater som sedan byggdes upp. Man visste att det krävdes viss reglering och statliga satsningar för att skapa samhällen som håller ihop, som är i balans och socialt hållbara.

Detta höll i några årtionden men under 1970-talet inleddes en politisk kursändring. Ekonomier och industri-sektorer strukturerades om, finansmarknaderna avreglerades. I Sverige höll politikerna emot länge, men släppte på regleringarna på 1980-talet. Industrier lades ner och många arbetsplatser försvann.

– Det som hände var att varje stad och region fick i uppdrag att skapa sig en ny framtid, med ett nytt varumärke. För Göteborgs del blev det kunskapsstaden och evenemangsstaden. Staden står och faller med hur attraktiv den är. Därför satsar man på centrum med restauranger och butiker dit besökarna kommer. Där stiger priserna och därmed värdet på mark och fastigheter, vilket gynnar somliga.

Denna stora omvandling har lett till stora skillnader mellan människor, om man ser till inkomst, hälsa, arbete och utbildning, som präglar hela samhället.

– Vi har ju alltid haft ett samhälle där det varit skillnad mellan mer och mindre bemedlade. Rika har bott i en del av staden och fattiga i en annan. Men skillnaderna har aldrig varit så stora som idag, säger Ove och konstaterar att de utmaningar som olika samhällsaktörer står inför är mycket tuffa.

– Och det här är förstås inget som socialtjänsten kan hitta en metod för! Detta handlar om politiska beslut på statlig nivå, där de måste våga låna pengar för att bygga bostäder och utbilda folk, anställa i offentlig sektor och se det som investeringar, inte kostnader. Till och med nationalekonomer talar om detta nu.

Men hur ska en socialsekreterare, fritidsledare eller lärare känna att de kan göra något?

– Arbetar man med ungdomar måste man ha med sig historien, varför samhället ser ut som det gör, och sätta in det man jobbar med i ett större sammanhang. Möt barn och ungdomar där de är, försök komma innanför pannloben på dem, se världen med deras ögon och hjälp dem att växa, säger Ove Sernhede.

Det var så som Ove och hans kolleger arbetade redan på 1980-talet med ungdomar som hängde på Femmans torg i centrala Göteborg, det som sedan blev projektet Låt tusen stenar rulla och boken Av drömmar väver man. Idag arbetar han bland annat med Pantrarna i Göteborg, där unga människor arbetar för upprustning av förorten, och ser samma driv och engagemang som föddes ur Låt tusen stenar rulla.

– Har ungdomar hopp om att bli insläppta och en del av samhället, då händer det saker. Det handlar om att få dem att respektera sig själva. Idag är det många som automatiskt ser sig som förlorare.

Vilken roll kan socialtjänsten spela?

– Socialtjänsten ska vara spjutspetsen i välfärdssamhället och vara tydlig i sitt försvar för de utsatta, det måste finnas i socialarbetarens själ. Socialtjänsten kan inte nöja sig med att vara en del av ett nyliberalt samhälle där alla ska klara sig själva. Bostad, utbildning och hälsa är rättigheter som vi inte lever upp till idag. Detta måste socialtjänsten förhålla sig och ta ställning till. Orättvisor gör att samhällen går sönder, säger Ove som tycker att det sociala arbetet för ofta har ett instrumentellt perspektiv. Det är mycket fokus på mätbara mål, metoder, dokumentation och så vidare, istället för på människorna.

– Och ska vi prata om social hållbarhet måste vi kunna spegla oss i varandras liv.

Ove Sernhede

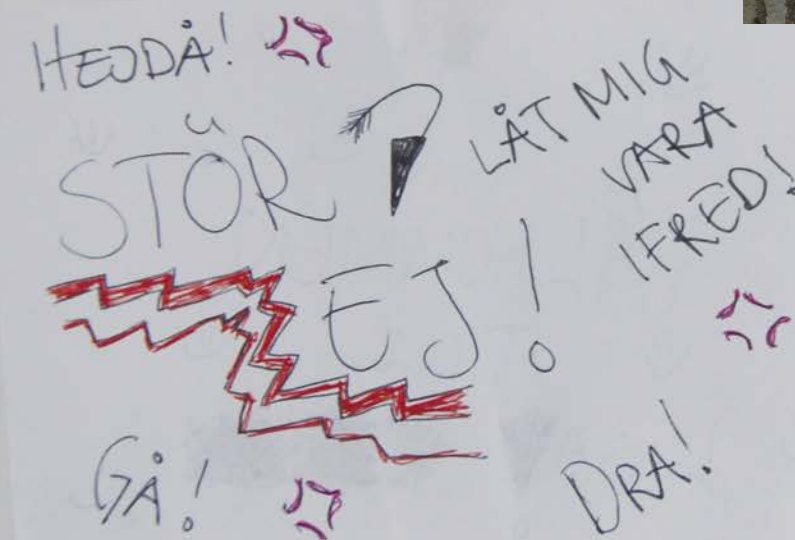
Föddes 1951 i Göteborg och utbildade sig till socionom i slutet av 1970-talet. Han har i många år arbetat med ungdomar och forskat kring ungdomskultur, segregation och stadsutveckling. Han blev professor i socialt arbete vid Göteborgs universitet 2005. Grundade Centrum för urbana studier 2009, som håller till i Hammarkullen i nordöstra Göteborg och var föreståndare för centrumet till 2013. Sedan 2014 är Ove Sernhede professor i barn- och ungdomsvetenskap vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande vid Göteborgs universitet.

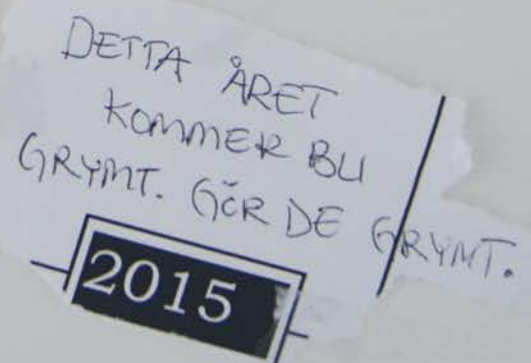
Text: Elisabeth Gustafsson
Foto: Johan Wingborg

Delaktighet på riktigt”

– SÅ ARBETAR LILLA TORP

”Om du inte säger ja till HVB-hemmet är alternativet en stängd institution”.
Sådana premisser ger inga goda förutsättningar att arbeta med en ungdom. På Lilla Torps uppdragsavdelning satsar man på ett förutsättningslöst studiebesök före inskrivning.

På Lilla Torp skrivs ingen ungdom in utan att själv ha varit delaktig i beslutet. Det är en viktig del i det förhållningssätt som enheten utvecklat.

– Att jobba med delaktighet på riktigt kräver en större arbetsinsats av alla inblandade, men vi ser att det ger goda resultat, säger Birgitta Bäck, enhetschef på Lilla Torp.

En placering på ett HVB-hem kan ha många olika orsaker men det handlar alltid om unga som befinner sig i komplicerade livssituationer och som behöver placeras utanför hemmet. Grynings ungdomsenhet Lilla Torp har fem sådana platser på uppdragsenheten. Det finns också en akutenhet med nio platser samt en pedagogisk avdelning där inskrivna ungdomar går i skolan.

– På akutavdelningen tar vi emot flera hundra ungdomar per år. Det är en strikt uppdelning mellan avdelningarna men av de som är placerade här på uppdragsavdelningen har hälften först varit på vår akutavdelning, berättar Birgitta Bäck.

När hon blev enhetschef på Lilla Torp för två år sedan hade hon med sig en lång erfarenhet från olika befattningar inom socialtjänsten. För henne kändes det själv-

klart att fortsätta utveckla det förhållningssätt som enheten hade arbetat med i ett par år redan. Delaktighet är nyckelordet i det förhållningssättet, som man kommit att benämna ”delaktighet på riktigt”.

– Det stämde precis med min egen erfarenhet från socialtjänsten om vad som fungerar. Det här är en öppen institution och det fungerar inte om ungdomen säger ”nej, jag tänker inte stanna här”. En ungdom som är delaktig i avgörande beslut om sitt liv kan lättare välja att ta emot det som vi kan erbjuda, säger Birgitta.

Johan Benstorp, biträdande enhetschef på uppdragsenheten, har arbetat som arbetsledare på Lilla Torp i tolv år. Han beskriver att nuvarande arbetssätt och fokus på delaktighet är ett resultat av att förhållningssättet på avdelningen successivt omvärderats och uppgraderats. Utvecklingen mot ”delaktighet på riktigt” bygger på ett långsiktigt engagemang från alla inblandade; klienten och föräldrar, personalen och inte minst socialtjänsten.

Förhållningssättet märks redan vid inskrivningen. – Om ungdomen först får komma hit och träffa oss helt förut-sättningslöst och sedan bestämma sig för att stanna här, då är möjligheterna att lyckas med en placering mycket större, säger Johan.

De bärande delarna i förhållningssättet är:

- **Inskrivningsförfarandet:** I större delen av de ärenden som Lilla Torp tar emot är framtiden högst osäker. Ofta finns inga tillgängliga föräldrar, beroende på faktorer som till exempel dödsfall, våld, missbruk eller psykisk ohälsa. Ungdomen har ofta en hög ångestnivå med utagerande och självskadebeteende och det slutliga målet med placeringen är ännu inte i sikte. För att skapa delaktighet krävs här ett tätt samarbete mellan uppdragsavdelningen och socialsekreteraren ända ner på

– Delaktighet ställer större krav på oss, på socialtjänsten och på ungdomen att spela huvudrollen i sitt eget liv, säger Birgitta Bäck, enhetschef på Lilla Torp.

detaljnivå i inskrivningsskedet. Små skillnader här kan ge stora resultat.

- **Samarbete med socialtjänsten:** Samarbetsalliansen med handläggande socialsekreterare är avgörande för placeringen och lägger grunden till det fortsatta arbetet i ärendet. Mötes- och kommunikationsformerna kan variera men tätheten i kontakten gör en avgörande skillnad. Kontakten bygger samarbetsprocessen i ärendet, här utbyts information om förändringar, diskuteras frågor som dyker upp, hanteras kriser och diskuteras ömsesidiga förväntningar.

- **Ungdomen har ett val:** Medarbetarna utgår ifrån att ungdomen har ett val, en möjlighet. Möjligheten att göra ett aktivt val skapar motivation och känslan av delaktighet hos ungdomen. Behandlarna finns med i processen och motiverar till att våga välja annorlunda än tidigare.

- **Föräldrar är viktiga:** I de fall det finns tillgängliga föräldrar arbetar behandlarna intensivt med dem för att de ska förstå att de är viktiga. Erfarenheten är att föräldrar mycket ofta är trötta och slitna men inte ointresserade.

- **Varje ungdom har en individuell plan:** Den individuella planen är utarbetad tillsammans med ungdomen och socialtjänsten. Planen är detaljerad och utvärderas ofta tillsammans med ungdomen. Många ungdomar behöver korta tidsplaner, ibland endast en dag i taget.

- **Enheten har tydliga bärande strukturer:** På Lilla Torps uppdragsenhet finns en tydlig basstruktur för dagens tider och aktiviteter. Alla ungdomar har en planering med skola eller annan aktivitet, för att skapa en meningsfull dag. Strukturen är ett stöd för ungdomen men i praktiken anpassar den unge sina aktiviteter utifrån vad hen förmår den dagen.

- **Vi är redo att prata när den unge vill:** Alla ungdomar har en kontaktperson och olika typer av strukturerade samtal erbjuds regelbundet men i praktiken sker samtal ofta på andra tider när den unge vill och är redo att prata.

Att Lilla Torps förändringsarbete med fokus på delaktighet är framgångsrikt syns i resultaten av kund- och klientenkäter. De konkreta bevisen på att man gör något bra syns också i verksamheten: – Vi får goda resultat i enkäterna, stämningen på avdelningen är mycket bättre och vi har färre oplanerade utskrivningar, det vill säga placeringar som måste avbrytas, säger Birgitta Bäck.

Vi tycker att vi har hittat ett förhållningssätt som ger bättre förutsättningar för att de ungdomar som placeras här ska vilja bli delaktiga i sina egna liv – och vilja förändring. Det är därför vi får resultat, avslutar Birgitta.

Text och foto: Monica Rossing och Susanne Lind

Tema – Samarbete och delaktighet

Att väcka
klientens
nyfikenhet
på sig själv
– ett gemensamt
mål

– Socialtjänst och HVB-hemmen kan gemensamt bli bättre på att hjälpa unga klienter om man samarbetar tättare och sätter realistiska mål. Det är några av de saker som Stina Gustavsson, socialsekreterare, och Johan Benstorp, Lilla Torp, är överens om.

Stina Gustavsson, socialsekreterare i Skara kommun, har skapat en egen modell för arbetet med placerade ungdomar på institution, som utgår från varje enskild ungdoms behov.

– Jag har tät kontakt med mina klienter och jag ser HVB-hemmets personal som mina externa kollegor i ärendet. Jag ställer krav på dem och vill att de ställer krav på mig, säger hon. Stina har själv tidigare arbetat på institution och känner sig därför hemma i HVB-miljön.

Engagerat träffar Stina Gustavsson på socialtjänstens kontor i Skara tillsammans med Johan Benstorp, biträdande enhetschef på Grynings ungdomsenhet Lilla Torp. Första gången de två kom i kontakt med varandra sa det yrkesmässigt klick, skulle man kunna säga. Båda brinner för att få ett resultat i arbetet med unga genom en större delaktighet och samarbete mellan alla inblandade.

– **Stina kontaktade mig** om en svår placering och förklarade att hon egentligen inte hade några förväntningar alls på oss. Andra hade sagt nej. Men det som Stina sa sedan gjorde att vi inte tvekade att säga ja, berättar Johan.

– **Jag undrade om** de kunde få min klient att bli nyfiken på sig själv, minns Stina. Jag hade en idé om att arbeta

annorlunda i detta ärende på grund av komplexiteten i det. Det handlade om att i större utsträckning följa ungdomen och ta det allt eftersom som vi såg förändringar. Vi visste inte när detta ärende började vilken riktning det skulle ta. Här fick ungdomen i större utsträckning genom sin förändring sätta kurs för vårt arbete. När människor mår bra har de en naturlig drivkraft. Stresade och pressade människor har svårt att få fram sin fulla potential.

Stinas arbetssätt innebär ett nära samarbete med alla inblandade; ungdomen, HVB-hemmet och dess personal. Arbetssättet kräver täta kontakter och uppföljningar.

– Jag jobbar med varje ungdom så som den behöver. Jag funderar på vad som får dem att vilja prata om sig själva och att våga göra bra val. Om jag är nyfiken på vem de är, då kan de bli nyfikna på sig själva.

Stina besöker sina klienter på HVB-hemmet även mellan planerade uppföljningar. Hon har alltid tät kontakt via telefon eller sms. Ett möte innebär ofta någon form av aktivitet, till exempel gillar en ungdom att motionera, därför joggar de när Stina träffar henne. Hon undviker att träffa ungdomarna på sitt kontor eller i ett konferensrum. Att göra något tillsammans – dela upplevelser – bygger upp en relation som klarar även de svåra samtalerna om droger, självskadande och annat.

Johan påpekar att det är en förmån att få samarbeta med en socialsekreterare som bara arbetar med placerade ungdomar och har utrymme att var så pass aktivt delaktig i ärendet under placeringstiden.

– **Att försöka få** ungdomen nyfiken på sig själv och delaktig i beslut om viktiga saker i hans liv, det stämmer med hur vi jobbar på Lilla Torp. Det remitterade beteendet; missbruk, självskadebeteende, kriminalitet med mera är ett symptom på något. Om vårt uppdrag är att symptomet ska försvinna och vi lyckas genom att arbeta mot det, då dyker det ofta upp ett annat symptom istället, säger han.

– De vuxna måste samarbeta, inbördes och med den unge för att få en verklig varaktig förändring, säger Johan.

Stina har gjort ett antal placeringar inom Gryning och försöker jobba utifrån delaktighet och att skapa nyfikenhet hos den unge. Både hon och Johan har sett ett antal tecken på att när socialsekreteraren och HVB-hemmets personal samarbetar och sätter realistiska mål för en placering, då blir det en snöbollseffekt och en förändring startar.

Text och foto: Monica Rossing och Susanne Lind

Samverkan ger bättre resultat

Samverkan och delaktighet går hand i hand i ett framgångsrikt socialt arbete. Men det finns fallgropar.

– En risk är att vi tycker för lika och samverkar om vad vi tänker är barnets bästa och inte är tillräckligt uppmärksamma på barnets behov. Vi samverkar om, inte med, barnet, säger Ulf Axberg.

Ulf är legitimerad psykolog, docent och forskare vid Psykologiska institutionen vid Göteborgs universitet. Han funderar en stund på frågan om vikten av samverkan och delaktighet i arbetet med barn och unga.

– Det säger sig självt att om verksamheter som är inblandade i en placering drar åt olika håll, då blir det inte bra. Förståelse och respekt för varandras kompetenser, regelverk, organisationer och arbetssätt är viktiga delar i detta, annars är det svårt att samarbeta. Samverkan är inte att göra som jag vill, konstaterar Ulf Axberg.

Rätten för den unge eller barnet att vara delaktig i planeringen av vården framgår av både FN:s barnkonvention, Socialtjänstlagen och Lagen om vård av unga.

– Vid en placering måste man ha med sig vad som hänt före och vad som ska ske efter placeringen, ungdomen måste vara delaktig i de besluten också. Placeringen är ingen isolerad företeelse, utan en del i en process eller vårdfläta, förklarar Ulf.

Det finns forskning som visar att barn inför en placering oftast säger ja till placeringen men att de också är ambivalenta, kanske för att de i stunden inte ser några alternativ. Den ambivalensen måste både socialsekreterare och HVB-hemmet vara uppmärksamma på, menar Ulf Axberg.

– Den överordnade principen är ju den om ”barnets bästa”. Men risken är att vi kan tycka för lika och samverkar om vad vi tänker är barnets bästa och inte uppmärksammar barnets behov. Vi samverkar om, inte med barnet.

Att bli överens om målen för placeringen, gärna små mål så att alla ser att något händer, är ett viktigt steg för att alla parter ska känna sig delaktiga.

– Det är också bra att ha en plan B – om detta inte funkar vad gör vi då? För vi vet att största risken för sammanbrott i en placering är tidigare sammanbrott.

Ulf erkänner att detta är lätt att säga men svårare att göra. Det är ofta bråttom inför en placering. I den praktiska vardagen kan det vara tillräckligt svårt att ha en plan A.

– Men det är ändå bra att få in det i organisationen och tänket. Problematisera lösningen i den akuta situationen, försöka se för- och nackdelar, för att vara steget före. En avgörande faktor för en fungerande samverkan och delaktighet är tid, mycket tid.

– Det måste man vara medveten om. När så många parter är involverade tar en process mer tid än man tror. Men jag tycker också att man i varje enskilt ärende måste fundera på om det är nödvändigt med samverkan just i det fallet? Samverkan ska ju bara ske där det behövs, det är inget självändamål.

Att samverkan behöver ha struktur och emellanåt formaliseras visar samarbetet inom Västbus. Det är en överenskommelse om hur verksamheter som arbetar med barn och unga i Västra Götaland ska hjälpas åt när ett barn eller en ungdom har psykisk/psykiatrisk och social problematik.

– De har ofta en komplex problematik där olika verksamheter är inblandade och samarbetet behöver en struktur för att det ska fungera. Det var ett av skälen till att Västbus kom till, konstaterar Ulf.

Struktur och överenskommelser om samverkan kan också vara ett sätt att få ledningens stöd fullt ut, något som är nödvändigt med tanke på att tid och resurser är så viktiga i sammanhanget.

– Det måste finnas en tillåtelse, tillit mellan personer och organisationer samt kunskap och respekt för de olika verksamheternas förutsättningar och regelverk, för att jobba med samverkan och delaktighet, avslutar Ulf Axberg.

*Text och foto:
Elisabeth Gustafsson*

”

*Samverka
med – inte
bara om
barnet*

– Vid en placering måste man ha med sig vad som hänt före och vad som ska ske efter placeringen, ungdomen måste vara delaktig i de besluten också. Placeringen är ingen isolerad företeelse, utan en del i en process eller vårdflöta, säger Ulf Axberg.

VILL DU VETA MER?

Lästips från Ulf Axberg för den som vill fördjupa sig i forskning kring samverkan och delaktighet:

Danermark, B. & Kullberg, C. (1999). *Samverkan, Välfärdsstatens nya arbetsform*. Studentlitteratur

Socialstyrelsen (2007). *Strategi för samverkan – kring barn och unga som far illa eller riskerar att fara illa*. Stockholm: Socialstyrelsen

Huxham, C. & Vangen, S. (2005). *Managing to collaborate: the theory and practice of collaborative advantage*. Routledge

Axelsson, R. & Bihari Axelsson, S. (2013). *Om samverkan – för utveckling av hälsa och välfärd*. Studentlitteratur

FoU i Väst/GR. (2013). *Att utveckla samarbetet för barn och unga i Västra Götaland med stöd av Västbus*.

Ett studiematerial. (Har tagits fram av Peter Sandberg för FoU i Väst/GR i samarbete med styrgruppen för Västbus.)

Caping Salas, U-B. & Kaså, S. (2014). *Metodhandbok – Guide för samverkansprojekt*. Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) (www.grkom.se, www.samtidigt.eu)

3. Tycker du att vi på *enheten* lyssnade på dig?

4. Kunde du sova på *enheten*?

5. Kunde du leka på *enheten*?

Kund- och klientenkäterna – verktyg för delaktighet

GRYNING
Om enheten

Hur nöjd är du med...

	Inte alls nöjd 1	2	Nöjd 3	4	Mycket nöjd 5
...hur enheten har genomfört uppdraget?	☐	☐	☐	☐	☐
...kompetensen inom enheten?	☐	☐	☐	☐	☐
...enhetsens service och tillgänglighet?	☐	☐	☐	☐	☐
...enhetsens bemötande?	☐	☐	☐	☐	☐

Kan du tänka dig att använda enheten igen?

☐ Ja
☐ Nej

Delaktighet är en hörnsten i Grynings verksamhetsidé. Känslan av delaktighet ska genomsyra all verksamhet; arbetet med barn, unga, familjer och vuxna, arbetssätt på enheterna och bolaget i stort, ledningens arbete, samarbete med samverkanspartners samt utvecklings- och kvalitetsarbetet.

Som en del i uppföljningen av målen om delaktighet finns två konkreta verktyg, kundenkäten och klientenkäten.

I samband med ett ärendes avslut erbjuder Gryning alla klienter, barn som vuxna, att fylla i en enkät. Enkäten består av ett tiotal frågor om hur den enskilde upplevt insatserna och flera frågor har temat delaktighet. Svaren på frågorna sammanställs enhetsvis och bolagsövergripande och blir en del av kvalitetsarbetet inom Gryning. Klientenkäterna visar att Gryning lyckas väl i arbetet med delaktighet för klienterna. 84 % av de som svarat på enkäten tycker att de känt sig delaktiga i frågor som varit viktiga för dem under insatsen från Gryning. 94 % svarar att de kunnat säga vad de tycker och 83 % upplever att de blivit lyssnade på under placeringstiden.

Efter varje avslutad placering skickas en kundenkät till den handläggande socialsekreteraren. I enkäten ställs frågor om hur nöjd handläggaren är med hur enheten genomfört uppdraget, kompetensen på enheten, enhetsens service samt tillgänglighet och bemötande. Dessa svar utgör sammantaget Grynings "nöjd-kund-index". På en femgradig skala är värdet 4,2 för perioden januari till oktober 2015. Av de handläggare som svarat kan 95 % tänka sig att använda enheten igen.

I kundenkäten ställs även frågor om hur nöjd handläggaren är med klientens möjligheter till delaktighet och inflytande i insatsen. På den femgradiga skalan är det genomsnittliga värdet 4,0.

En handläggare beskrev sin upplevelse av samarbetet så här utifrån frågan om vad som varit det bästa med placeringen; "Att personalen stöttat och gjort vårdnadshavaren delaktig. Skapat förutsättningar för vårdnadshavaren att ta mer ansvar i situationen och fått vårdnadshavaren att se sin egen kapacitet."

Stort tryck på Göteborg som ankomstkommun

Göteborgs Stad ville i första hand driva boenden för ensamkommande flyktingungdomar i egen regi, fram till våren 2015.

– Men detta klarar vi inte själva. Antalet ensamkommande som kommer till Göteborg är mycket högt, säger Verónica Morales, verksamhetschef för Integration på Social Resursförvaltning.

För Göteborg och Mölndal är utmaningarna vad gäller de ensamkommande både kort- och långsiktiga. – Behovet av fler transitboenden är akut, men vi måste också titta framåt och säkerställa att vi har boende och skola för dem som hänvisas hit, säger Verónica Morales, Social Resursförvaltning i Göteborgs Stad.

*Vi måste hitta nya
arbetsformer och
samverkansformer*

Engagerat träffar Verónica Morales på Social Resursförvaltning, den enhet inom Göteborgs Stad som ansvarar för att ordna boende för ensamkommande. Just nu är behovet att snabbt få fram 1 500 – 2 000 sängplatser för ensamkommande barn som befinner sig i transitprocessen.

– Läget kan ändra sig dag för dag men prognosen för antalet ensamkommande ökar hela tiden. Att det kommer så många nu beror på att situationen har förvärrats i Afghanistan och i Iran, dit många unga afghaner flyr, förklarar Verónica.

Trycket på Göteborgsregionen (där Mölndal ingår) är extra stort eftersom det är en så kallad ankomstkommun. Medan de ensamkommande registreras av Migrationsverket och väntar på besked om vilken kommun de ska hänvisas till får de bo upp till en vecka på transitboende.

– Under oktober hade vi 1 161 ensamkommande i systemet, då räknar jag in de cirka 500 som bott på Gärdsskolan där Göteborgs Stad har öppnat tillfälligt transitboende.

Under 2015 öppnade Gryning ankomstboendet Herkules som drivs på entreprenad med Göteborgs stad som huvudman.

Verónica förklarar att Göteborg Stad i första hand vill ha boenden för ensamkommande i egen regi.

– I andra hand vänder vi oss till Gryning och till de frivilligorganisationer som vi har avtal med, de är Räddningsmissionen, Stadsmissionen, Reningsborg, Bräcke diakoni, Skyddsvärnet, Röda Korset och IM.

Hur ser du på samarbetet med Gryning?

– Det är mycket viktigt för oss och vi är jättenöjda med Herkules, det transitboende som Gryning öppnade i maj 2015. Jag har besökt Herkules och de har en väldigt bra arbetsgrupp där. De har skapat en god stämning och de har ett starkt barnperspektiv i sitt arbete, säger Verónica.

Vad är den stora utmaningen för Göteborgs-regionen?

– Den stora utmaning vi har framför oss är att de som kommer hit ska bli delaktiga i samhället och få bli den resurs de själva och vi vill. De flesta ensamkommande är i åldrarna 14–18 år så det gäller dem också. Men, ingen

myndighet eller organisation klarar detta själva. Vi måste hitta nya arbetsformer och samverkansformer.

Hur många av de ensamkommande blir anvisade till Göteborg efter transitboende här eller på annan ort?

– Mellan fem och sex procent av alla ensamkommande blir anvisade till Göteborg. Om prognosen håller och det kommer 33 000 ensamkommande till Sverige nästa år, då får Göteborg närmre 2 000 barn i asyl.

Hur tror du att situationen ser ut om ett år vad gäller antalet boenden som startats i Göteborg?

– Om trycket håller i sig då kommer vi att ha startat hundra nya boenden eller avdelningar med 20 barn på varje ställe. Om vi skulle driva allt i egen regi skulle vi behöva anställa cirka 1 000 nya medarbetare. Att hitta personal har gått hittills men nu börjar det bli svårt.

Text och foto: Monica Rossing

Allt längre väntan på asyl

Sofia Bergström, enhetschef och Joakim Möller, biträdande enhetschef, ser att det tar allt längre tid innan ungdomarna vid Stella i Strömstad får besked om uppehållstillstånd.

I början bodde pojkarna tre–fyra månader på Stella innan de fick besked om uppehållstillstånd och flyttade vidare. Nu kan de bli kvar uppemot ett år.

– Det är en stor förändring även för oss men nu är läget så här och vi får anpassa oss till det, säger Sofia Bergström, enhetschef på Stella.

På utsidan piskar höstregnet och havet är grått och oroligt. Från fönstren på Stella kan man se hamnen i Strömstad och den här novemberdagen är sommarkänslan långt borta.

Inne på Stella förbereds middagen i köket – panerad fisk och pommes frites. Ett par pojkar har kommit lite tidigare från skolan och tar några mackor som mellanmål. De övriga väntas hem om ett par timmar.

Stella startade i februari 2012 och under åren har många unga pojkar kommit hit, bott här några månader och sedan flyttat vidare när de fått uppehållstillstånd, till den kommun som placerat dem på Stella – Munkedal, Sotenäs, Tanum eller Strömstad. Men med det ökade trycket på Migrationsverket det senaste halvåret, har handläggningstiden blivit allt längre och nu kan det dröja uppemot ett år innan de får besked.

– Att de blir här så länge innebär att vi skapar helt andra relationer till ungdomarna. Och de måste få hjälp att orka vänta på besked, säger Sofia Bergström.

Stellas uppdrag är att vara ett stöd för pojkarna och skapa en fungerande vardag med den omsorg de behöver. Det innebär allt från mat och husrum till fritidsaktiviteter och fredagsmys. Skolan är en annan viktig del i

att få struktur på vardagen. Nästan från första dagen på Stella börjar pojkarna på gymnasiet i Strömstad, på introduktionsprogrammets inriktning som har tyngdpunkt på svenska språket.

– Killarna är väldigt ambitiösa och vill verkligen gå i skolan och lära sig svenska. Det känns underbart att skolan fungerar så bra, säger Sofia.

Stella har också väl upparbetade kontakter med föreningslivet i Strömstad. Fotboll är ett intresse hos många och IFK Strömstad ställer upp på ett mycket bra sätt. Dessutom ordnar man egna aktiviteter, framför allt på helger och lov.

– Vi hittar på saker som vilka andra tonåringar som helst vill göra. Åker till Koster på sommaren, går på gymmet och badhuset. Det är viktigt med fysisk aktivitet. Men vi har också varit på Bohusläns museum och gett oss ut i skogen och plockat bär, berättar Joakim Möller, som är biträdande enhetschef.

Men visst tär det på tålamod och ork när veckor och månader går utan besked från Migrationsverket.

– De är oroliga för det tar så lång tid och vi försöker förklara att det inte handlar om dig och din person, utan om att det är så många som kommer och att personalen på Migrationsverket har fullt upp med att registrera alla. Det är viktigt att inte fylla på deras oro, säger Sofia.

Pojkarna har regelbundet kontakt med sina gode män och socialsekreterare. Då är oftast också deras kontaktperson på Stella med. Ibland pratar de om vad de varit med om på vägen till Sverige.

– Vi finns där om de vill berätta och ibland kommer det kommentarer som att ”det där är inget bra ställe” när de ser nyhetsinslag om flyktingar, säger Joakim.

Både han och Sofia betonar vikten av att finnas där för ungdomarna men också att vara till hands för socialtjänsten och teamet som arbetar med ensamkommande flyktingbarn i kommunerna.

– Vi har ett väldigt gott samarbete men visst påverkas vårt arbete av att de är så hårt belastade. Det kan bli lite längre mellan besöken och vi försöker se till att kontaktpersonen är i tjänst när handläggarna kommer hit. Det är deras villkor som gäller.

Det höga trycket innebär också att rekommendationen om enkelrum inte är lika stark. Om någon kan tänka sig att dela rum, så är det möjligt. Två gör det redan.

– Vi har en kille till som gärna vill få en rumskompis. Han tror att han skulle sova bättre då, säger Sofia.

I en korridor intill finns ytterligare tre rum som ska anpassas för Stella. Ett av dem skulle också kunna bli ett dubbelrum.

– Samtidigt är det viktigt att vi inte blir så många så att vi går miste om hemkänslan. Det är till exempel viktigt för oss att äta ihop, se på film på helgerna och bara hänga med varandra, avslutar Sofia.

Text och foto: Elisabeth Gustafsson

VILL DU VETA MER?

Stella i Strömstad

På Stella, som ligger i Strömstads sjukhus byggnad, finns i skrivande stund 12 platser för ensamkommande pojkar i åldern 15-18 år, ytterligare tre-fyra platser är på gång. Här bor de under asylprocessen, alltså i väntan på besked om uppehållstillstånd. Stella drivs av Gryning i samarbete med kommunerna Munkedal, Sotenäs, Strömstad och Tanum, som abonnerar på platser.

Gryning har under 2015 utökat antalet platser för ensamkommande barn och ungdomar, i samarbete med bolagets ägarkommuner.

Gryning utökar antalet platser för ensamkommande

Gryning Vård samarbetar just nu intensivt med ägarkommunerna för att utöka antalet platser för ensamkommande flyktingbarn- och ungdomar.

– Vi får förfrågningar hela tiden. Vi har startat flera nya boenden i år och vi utökar även antalet platser genom förtätning, säger Annica Carlshamre, chef för verksamhetsområde Asyl.

Herkules är ett nytt transitboende för ensamkommande barn och ungdomar som Gryning öppnade våren 2015 på uppdrag av Göteborgs Stad. Herkules har sedan dess varit fullbelagt hela tiden och antalet platser har redan utökats från 20 till närmre 40. I somras snabbstartades också ett nytt boende i Sjuhäradsbygden för asylsökande ungdomar. Den ursprungliga planen var start i oktober men Pollux öppnade redan i juli. Det möjliggjordes genom att Gryning driver det på entreprenad för Göteborgs Stad istället för i egen regi.

– Det är en bra lösning när det behöver gå snabbt. Vi driver det för kommunen, kvalitetskraven gäller förstas men vi behöver inte vänta på tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg, IVO, säger Annica Carlshamre.

Gryning är väl inarbetad när det gäller att ta emot och arbeta med ensamkommande. Den första enheten, Mira, öppnade redan 2008. Sedan dess har fler boenden startats i samarbete med olika kommuner, bland annat i Skaraborg och i norra Bohuslän.

Gryning har alla typer av boenden för ensamkommande som efterfrågas: transitboenden där nyanlända stannar i några dygn i väntan på att hänvisas till en kommun, boende för asylsökande i väntan på besked på asylansökan och mer permanenta boenden för ungdomar som fått asyl. Ett antal flyktingbarn har också placerats i familjehem.

– De senaste månaderna har vi förtätat antalet platser där det varit möjligt. Flera utbyggnader är också på gång, berättar Annica som ständigt får förfrågningar från Grynings ägarkommuner om fler platser.

– Det är svårt att behöva säga nej så ofta. Men vi gör allt vi kan och under årets sista månader har vi i snitt ökat med cirka tio platser i veckan, tillägger hon.

Annica uppskattar att Gryning under 2015 kommer att ha utökat antalet platser för ensamkommande med cirka 130 – men det kan bli ännu fler. Eftersom Gryning totalt hade 500 platser vid 2014 års slut innebär det att verksamhetsområde Asyl blivit allt större.

– Det vi har lärt oss det senaste halvåret är att snabbt komma igång. Vi letar lokaler och medarbetare med rätt kompetens och vi har förstärkt vår fastighetsfunktion. Vi har en väl genomtänkt metod för hur man organiserar starten av en ny verksamhet och vi har oerhört duktiga enhetschefer. När vi startar nya boenden är de med och stöttar.

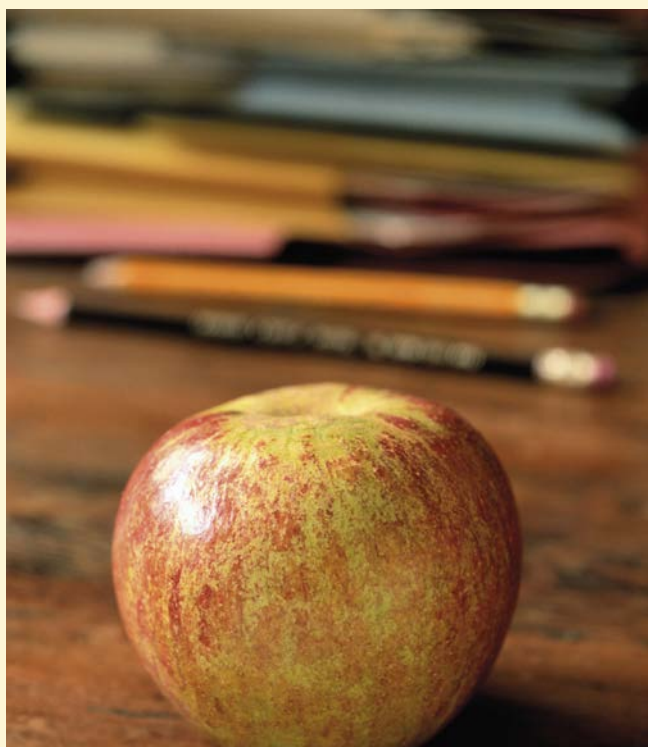
Medan Migrationsverket ansvarar för att få fram boenden för vuxna nyanlända flyktingar och deras barn är det kommunerna som ansvarar för ensamkommande under 18 år. Under 2014 kom 7 000 ensamkommande till Sverige och enligt senaste prognosen kommer slutsiffran för 2015 att bli 33 000 ensamkommande – många fler än väntat.

Hur ser Gryning Vård på den utmaningen?

– Vi deltar i samhällets mobilisering för att ta hand om de ensamkommande på bästa sätt. Vi kommer att växa och vi måste ta ett större grepp och hitta större volymer i samarbete med våra ägarkommuner, säger Annica Carlshamre.

Text och foto: Monica Rossing

GRYNING VÅRDS UTBILDNINGAR

FAMILJEHEMSENHETEN

Det goda mötet – om etik och bemötande mellan oss människor med Egon Rommedahl, teolog, psykoterapeut och handledare.

Göteborg: Torsdagen 28 januari 2016 kl 18.00–21.00, Scandic Opalen

Vänersborg: Fredagen 8 april 2016 kl 10.00–13.00, Ronnums Gård, Vargön

Drog- och alkoholkunskap i vardagen – Beroendutveckling, beroendepersonlighet och tecken med Kristina Ramberg, socionom och yrkesverksam inom Kriminalvården

Göteborg: Tisdagen den 9 februari 2016 kl 17.30–20.30, Scandic Opalen

Varför stannar bussen när jag inte ska gå av? Om barn med autism, med SvenOlof Dahlgren är filosofie doktor, legitimerad psykolog och författare.

Skövde: Tisdagen 1 mars 2016 kl 18.00–16.00, Kyrkans hus i Skövde

I huvudet på en tonåring – om att coacha tonåringen till att göra bra val med Mia Börjesson, socionom med mångårig erfarenhet av att arbeta med tonåringar och deras närstående enskilt och i grupp.

Göteborg: Tisdagen 3 mars 2016 kl 18.00–21.00, Scandic Opalen

För mer information kontakta Ulrika Bronsman, familjehemskonsulent tel 0703-205 665

KOMPETENSCENTRUM – ENHETEN FÖR INSATSER MOT HEDERSRELATERAT VÅLD OCH FÖRTRYCK

EHRV, Enheten för insatser mot hedersrelaterat våld och förtryck, har sedan starten för drygt tio år sedan varit en av de ledande aktörerna i Sverige när det gäller frågor om hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Enheten har utvecklat arbetet och efterhand funnit hållbara metoder för att skydda de personer som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Inom enheten finns idag en unik kunskap och erfarenhet inom området och de erbjuder utbildningar och tjänster till personal inom skola, socialtjänst och andra som genom sin profession kommer i kontakt med HRV.

Utbildningar – 1 dag, 2 dagar eller 8 dagar

Kompetenscentrum erbjuder grundläggande utbildningar med innehåll som mekanismerna bakom hedersrelaterat våld och förtryck, hur skyddsutredningar går till och hur traumatiserade klienter bemöts. Vi skräddarsyr även utbildningar efter behov och önskemål

Konsultation

Konsultationer görs på uppdrag av Socialtjänst eller annan aktör med syfte att beskriva för utsatt vad det innebär att leva med skydd och/eller göra en bedömning av hur behovet av skydd ser ut. Samtalet sker på neutral plats och förutom personal från EHRV kan socialsekreterare eller annan kontaktperson medverka. Efter samtalet erhåller socialtjänsten en skriftlig sammanfattning med bedömning.

Handledning

Handledning för personal som möter klienter som riskerar att/lever med hedersrelaterat våld och förtryck. Handledningen fokuserar på metod och är vägledande/stödjande i arbetet med de utsatta. Handledningen kan vara kontinuerlig terminsvis eller vara ett antal tillfällen som bestäms innan. I handledningen kan moment av utbildning ingå, såsom handläggning av skyddsärenden och bemötande av traumatiserade.

För mer information kontakta projektledare Linda Hansson, e-post linda@gryning.se eller informatör Inger Westerlund, e-post inger.westerlund@gryning.se

För mer information se vår nya hemsida:

www.gryning.se

B-post

Returadress:
Gryning Vård
Box 5154
402 26 Göteborg

BARN OCH FAMILJ

Birkahemmet

Göteborg, 031-25 64 10

Boda Familjecentrum

Borås, 033-41 28 42

Bryggan

Västra Frölunda,
031-47 21 02

Familjecentrum

Göteborg

Göteborg, 031-26 10 13

Familjecentrum

Fyrbodol

Vänersborg, 0521-71 13 46

Kristinedals

Familjeverksamhet

Fengersfors, 0532-230 35

Solsidan

Skara, 0511-208 00

Trollbacken

Kungälv, 0303-187 00

UNGDOM

Delsjötorp

Göteborg, 031-84 42 82

Hagen

Kullavik, 031-93 19 95

Lilla Torp

Göteborg, 031-707 31 73

Lillgården

Göteborg, 031-773 08 29

Ramnås

Borås, 070-223 52 24

Snäppan

Trollhättan, 0520-50 02 25

Sparregården

Vänersborg, 0521-127 64

Svea

Borås, 073-706 62 32

Tallbacken

Skövde, 0500-48 19 69

Vilgot

Skara, 0511-37 55 43

BEROENDEVÅRD

Götateamet

Göteborg, 031-19 83 80

Lärjeholm

Göteborg, 031-48 04 60

Strandgården

Ljungkile,
0522-290 96/97

Grynings

drogkonsultgrupp

Göteborg, 070-780 05 80

BOENDE ENLIGT LSS

Claesborg

Skövde, 0500-48 78 50

FAMILJEHEM

Familjehem Göteborg

Göteborg, 031-40 54 30

Familjehem Skaraborg

Skövde, 0500-38 18 46

Familjehem Vänersborg

Vänersborg, 0521-57 57 92

SKYDDSBOENDE

Enheten för insatser

**mot hedersrelaterat
våld och förtryck, eHRV**

070-244 33 33

Mina Råd & Stöd

020-25 85 85

ÖPPENVÅRD

Grynings familjeteam

Lidköping, 070-510 32 12

MST Göteborg

Göteborg, 031-83 17 28

MST vid Väneren

Vänersborg, 0521-169 40

Resursteamet

i Alingsås

Alingsås, 0322-197 20

Resursteamet

i Göteborg

Göteborg, 031-83 26 60

PLACERINGSRÅDGIVNING

Tel 031-703 73 48

E-post placeringsradgivningen@gryning.se